ข่าว ระฆังธรรม

ข่าวสารจากมูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๑ เดือนมกราคม - มีนาคม ๒๕๕๙

๖ มีนาคม ๒๕๕๙
อายุวัฒนมงคล ๘๗ ปี
๓๐ พรรษา

พระเดชพระคุณพระเทพญาณมงคล
(เสริมชัย ชยมงฺคโล) น.ธ.เอก, ป.ธ.๖
เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม

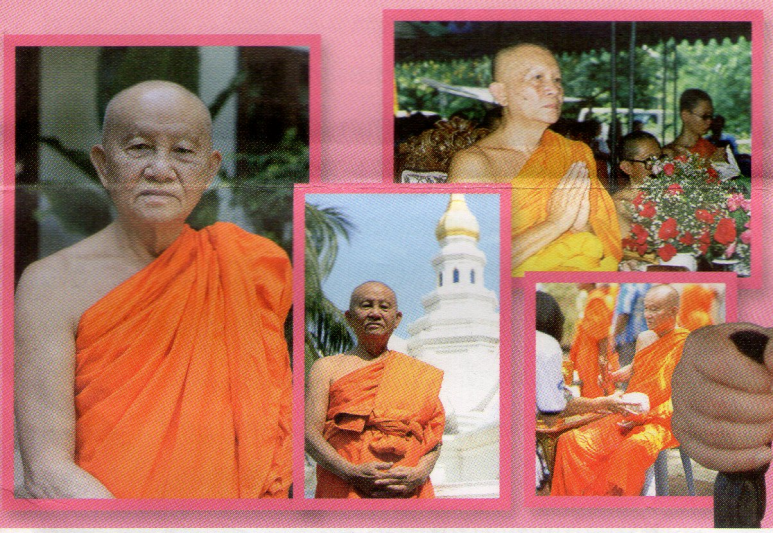

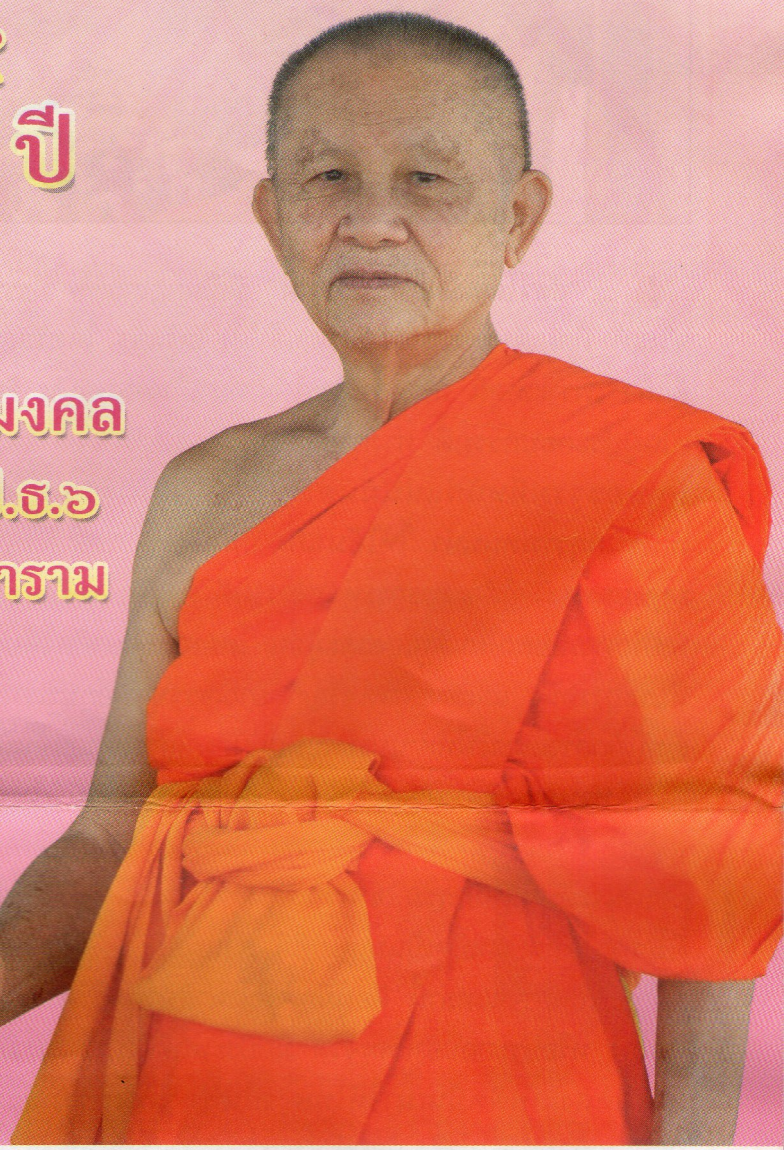

สิ่งตีพิมพ์

เจ้าของ : มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ในวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม ต.แพงพวย อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ๗๐๑๓๐
กองบรรณาธิการ : พระมหาเกรียงศักดิ์ ภูริวฑฺฒโก, พระอเนก ถิรวิริโย, สมชาย เทียมบุญประเสริฐ, วีระ เนตยกุล และคณะ
www.dhammakaya.org โทร. ๐๙๐-๕๙๕-๕๑๖๒ อีเมล : editor@dhammakaya.org, Facebook ระฆังธรรมวัดหลวงพ่อสด

ขอเชิญร่วมเป็นเจ้าภาพจัดพิมพ์ ข่าวสารจากมูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย
แจ้งความจำนงได้ที่ ประชาสัมพันธ์วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม โทร. ๐๙๐-๕๙๕-๕๑๖๒ ขออนุโมทนา
ออกแบบและพิมพ์ที่ เมืองราชการพิมพ์ จ.ราชบุรี ๐๘๕-๑๙๓-๗๒๗๙

ธรรมโอวาท เรื่อง คุณค่าของพระรัตนตรัย

โดย พระเทพญาณมงคล วิ. วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

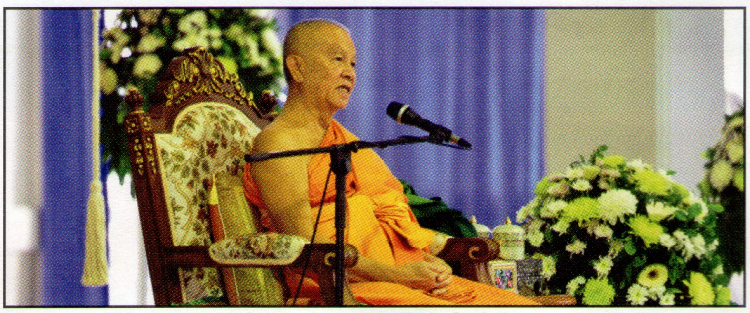

... **"สัตว์โลกเป็นไปตามกรรม"** นี่เป็นกฎเกณฑ์ตามธรรมชาติจริงแท้ ที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสรู้แล้ว ได้ตรัสสอนไว้ดีแล้ว เพราะเหตุนี้ สัตว์โลกที่จะได้เกิดมาเป็นมนุษย์นั้น จักต้องเป็นผู้ประกอบกรรมดี ทางกาย-ทางวาจา และทางใจ ในระดับมนุษยธรรมที่หนักแน่นมั่นคงพอ ให้กรรมดีนั้นทำหน้าที่เป็นชนกกรรมหนุนนำ ให้ได้มาเกิดเป็นมนุษย์ กรรมดีในระดับมนุษยธรรมนี้ ก็คือ การกระทำแต่กรรมดี ด้วยการงดเว้นกรรมชั่วที่เป็นการเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น โดยการรักษาศีลให้บริสุทธิ์นี้ประการหนึ่ง และด้วยการเจริญกัลยาณธรรม นี้อีกประการหนึ่ง ดังที่ได้กล่าวแนะนำให้ท่านประพฤติปฏิบัติมาแล้วในตอนต้นนั่นเอง

ท่านลองพิจารณาดูว่าผู้มีปกติประพฤติปฏิบัติในระดับมนุษยธรรมนี้ หมดทั้งโลกนี้มีประมาณเท่าใด ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบในระดับมนุษยธรรม จำนวนเพียงเท่านี้แหละ ที่เมื่อตายลงจะมีโอกาสได้กลับมาเกิดเป็นมนุษย์ที่ดี ส่วนผู้ปฏิบัติผิดศีลผิดธรรมบ่อยๆ เป็นอาจิณเหล่านี้ คือผู้มักเจตนาฆ่าสัตว์ตัดชีวิต มักลักฉ้อคดโกง หรือประกอบอาชีพทุจริต มักประพฤติผิดในกาม มักเสพและติดสิ่งเสพติดมึนเมาให้โทษ เป็นที่ตั้งแห่งความประมาท มักกล่าวถ้อยคำที่ไม่จริง ถ้อยคำที่ยุแยกให้เขาแตกสามัคคีกัน และความเป็นผู้มีความคิดชั่วร้ายกอปรด้วยความโลภจัดราคะจัด ความพยาบาท และความหลงยึดถือที่ผิดๆ เป็นมิจฉาทิฐิ จนติดในจิตตสันดาน เหล่านี้ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ว่า "เมื่อจิตเศร้าหมองแล้ว ทุคติเป็นที่หวังได้"

เพราะเหตุนี้แหละ พระพุทธองค์จึงได้ตรัสไว้อีก มีปรากฏอยู่ในพระสุตันตปิฎก เล่มที่ ๑๒ อังคุตตรนิกาย เอกนิบาต ข้อ ๒๐๖ ว่า

"ดูกรภิกษุทั้งหลาย สัตว์ที่จุติจากมนุษย์ กลับมาเกิดในมนุษย์ มีเป็นส่วนน้อย สัตว์ที่จุติจากมนุษย์ไปเกิดในนรก เกิดในกำเนิดสัตว์เดรัจฉาน เกิดในปิตติวิสัย มากกว่าโดยแท้

สัตว์ที่จุติจากมนุษย์ ไปเกิดในเทพยดา มีเป็นส่วนน้อย สัตว์ที่จุติจากมนุษย์ไปเกิดในนรก เกิดในกำเนิดสัตว์เดรัจฉาน เกิดในปิตติวิสัย มากกว่าโดยแท้

สัตว์ที่จุติในเทพยดา กลับมาเกิดในเทพยดา มีเป็นส่วนน้อย สัตว์ที่จุติจากเทพยดาไปเกิดในนรก เกิดในกำเนิดสัตว์เดรัจฉาน เกิดในปิตติวิสัย มากกว่าโดยแท้

สัตว์ที่จุติจากเทพยดา กลับมาเกิดในมนุษย์ มีเป็นส่วนน้อย สัตว์ที่จุติจากเทพยดาไปเกิดในนรก เกิดในกำเนิดสัตว์เดรัจฉาน เกิดในปิตติวิสัย มากกว่าโดยแท้..." ดังนี้เป็นต้น

พระพุทธองค์จึงได้ตรัสว่า ความได้อัตภาพเป็นมนุษย์เป็นการยาก ทั้งๆ ที่ความได้มาเป็นมนุษย์เป็นการยากอย่างนี้ แม้เมื่อได้เกิดมาเป็นมนุษย์แล้ว ที่จะได้พบพระพุทธศาสนาได้ฟังพระสัทธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็ยังยากยิ่งขึ้นไปอีก การที่จะได้ศึกษาทำความเข้าใจ และปฏิบัติพระสัทธรรมให้เห็นแจ้งรู้แจ้ง สัจจธรรมตามที่เป็นจริง จึงเป็นการยากนักหนา เพราะเหตุว่าการเสด็จอุบัติขึ้นของพระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์นั้น เป็นการยากนัก และเป็นระยะเวลายาวนานนับเป็นกัปเป็นกัลป์ หลายกัปหลายกัลป์ทีเดียว กัปกัลป์หนึ่งๆ ก็เป็นกำหนดระยะเวลายาวนานอย่างเหลือเกินของโลก มนุษย์โลกที่เกิดมาในกัปที่ว่างจากผู้มีคุณสมบัติ หรือคุณธรรมสูง อย่างเช่น พระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า และพระเจ้าจักรพรรดิ ที่มิได้เสด็จอุบัติขึ้นในโลก เรียกว่าเป็นกัปที่ว่างจากพระพุทธศาสนา ชื่อว่า **สุญญกัป** ย่อมมีแต่ความเดือดร้อนโกลาหล เพราะมนุษย์มิได้เรียนรู้หลักธรรม จึงไม่รู้บาปบุญคุณโทษ ไม่มีศีลมีธรรมประจำใจ ย่อมประพฤติตนไปตามอำนาจของกิเลส-ตัณหา-อุปาทาน ให้เกิดความทุกข์เดือดร้อน และโกลาหลยิ่งนัก

ท่านผู้ฟังลองพิจารณาดูว่า แม้เป็นยุคที่ยังมีพระสัทธรรมและพระภิกษุสงฆ์ผู้ศึกษาปฏิบัติธรรม และเผยแผ่พระสัทธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ ดังเช่นในทุกวันนี้ โลกก็ยังเต็มไปด้วยความเดือดร้อนโกลาหลอยู่ เพราะคนไม่สนใจในธรรม ไม่ศึกษาและประพฤติปฏิบัติธรรม จึงมีแต่ผู้ขาดศีลขาดธรรมเป็นจำนวนมาก ให้โลกต้องเดือดร้อนวุ่นวายถึงเพียงนี้...

คัดบางตอนจากปาฐกถาธรรม เรื่อง คุณค่าของพระรัตนตรัย ออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เมื่อ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๔๐ โดย วีระ เนตยกุล

ขออนุโมทนากับกุศลเจตนา คุณปิยะบุตร-คุณสุจินตนา ชลวิจารณ์ และครอบครัว เป็นเจ้าภาพพิมพ์จดหมายข่าวระฆังธรรม ๕๕,๐๐๐ บาท ในการจัดพิมพ์เผยแพร่และจัดส่งทางไปรษณีย์ จดหมายข่าว "ระฆังธรรม" ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๑ เดือนมกราคม - มีนาคม ๒๕๕๙

บทบรรณาธิการ

สมชาย เทียมบุญประเสริฐ

ย่างสู่ปีที่ ๗ ของจดหมายข่าว **"ระฆังธรรม"** ที่คอยสั่นเตือนบอกข่าวสาร ข้อคิด คติธรรม เสมอมา ถึงแม้จะถึงมือสมาชิกช้าไปบ้าง บรรณาธิการขอน้อมรับความบกพร่องในความล่าช้า เพราะเป็นผู้ปิดต้นฉบับก่อนส่งโรงพิมพ์ แต่ด้วยปณิธานที่มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ต้องการสื่อสารระหว่างสาธุชนกับวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม ก็ได้พยายามปรับปรุงเนื้อหาสาระและเพิ่มเติมคอลัมน์ให้หลากหลายเพิ่มมากขึ้น โดยในฉบับนี้ ธรรมโอวาทหลวงป๋า เรื่อง คุณค่าของพระรัตนตรัย จะพบว่าการได้อัตตภาพเกิดเป็นมนุษย์นั้นยากยิ่ง โอวาทปาฏิโมกข์ในวันมาฆบูชา เมื่อ ๒,๖๐๔ ปีที่แล้ว ตอบปัญหาธรรม และกิจกรรมที่สำคัญอีก ๖ กิจกรรม ที่จะมาถึง นอกจากนี้ยังมีสกู๊ปพิเศษอีก ๒ เรื่อง สามารถอ่านรายละเอียดได้ สำหรับช่องทางที่สมาชิกสามารถติดตามจดหมายข่าว "ระฆังธรรม" ได้ยังมีอีกหลายช่องทาง เช่น เว็ปไซต์ เฟสบุ๊ค ฯลฯ กรุณาช่วยแชร์ต่อกันไปด้วย

ท้ายสุด ในโอกาสปีใหม่นี้ กองบรรณาธิการและคณะผู้จัดทำ ในนามมูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ขออานิสงส์แห่งบุญบารมี รัศมี กำลังฤทธิ์ ของพระพุทธเจ้าทุกพระองค์ กอปรกับกุศลผลบุญที่ทุกท่านได้ทำความดีนับภพนับชาติไม่ถ้วน เป็นพลวปัจจัยได้ส่งผลดลบันดาล อภิบาลคุ้มครองให้ท่านและครอบครัวปราศจากภยันตราย ได้มีโอกาสสั่งสมบุญบารมียิ่งๆ ขึ้นไป ตลอดปี ๒๕๕๙ นี้ เทอญ..

ขอเชิญร่วมกิจกรรม เดือนมกราคม-มีนาคม ๒๕๕๙

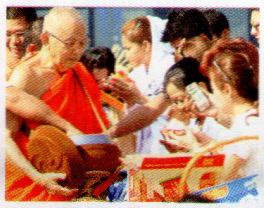

๑ ม.ค. วันขึ้นปีใหม่ อันนับเป็นก้าวแรกของปีใหม่นี้ ขอเชิญชวนท่านสาธุชนได้เริ่มต้นสั่งสมมงคลชีวิตของตน ด้วยการตักบาตรทำบุญ หรือตั้งทุนนิธิภัตตาหารคิลานเภสัช/ทุนการศึกษาและการเผยแผ่ธรรมปฏิบัติ เพื่อทางวัดจะได้นำดอกผลที่เกิดขึ้นมาบริหารจัดการในเรื่องอาหารขบฉันและยารักษาโรค ตลอดทั้งการส่งเสริมการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณร อีกทั้งยังได้ใช้สนับสนุนการเผยแผ่การปฏิบัติธรรมอีกด้วย ท่านใดยังไม่เคยตั้งทุนในนามของตน หรือท่านที่ตั้งทุนไว้แล้ว ก็ขอเรียนเชิญแวะมาเพิ่มบุญกัน

๒๐ ม.ค.-๒๐ พ.ค. วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม รับสมัครนิสิตใหม่ (พระภิกษุสามเณร-ฆราวาส) ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๙ ด้วยหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี ใน ๓ สาขาวิชา ดังนี้ -สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ -สาขาวิชารัฐศาสตร์ และสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ทั้งนี้เพื่อเป็นการผลิตบุคลากรคุณภาพแก่สังคม อันเป็นเป้าหมายที่สอดคล้องกับมิติในการสร้างองค์กรทางศาสนาของพระเดชพระคุณพระเทพญาณมงคล เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม ที่แสดงไว้แต่เมื่อเริ่มสร้างวัดว่า **"เพื่อสร้างคนรักษาธรรม"**

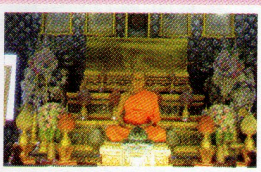

๓ ก.พ. วันคล้ายวันมรณภาพ พระเดชพระคุณ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ปีที่ ๕๕ ดังนั้น เพื่อเป็นการรำลึกและบูชาพระคุณอันยิ่งใหญ่ไพศาลของหลวงพ่อ ทางวัดจึงเปิดโอกาสให้เหล่าสาธุชนได้เข้าร่วมปฏิบัติธรรม ระหว่างวันที่ ๓-๕ ก.พ. นี้ อันนับเป็นอาจาริยบูชาที่ควรแก่การอนุโมทนาอย่างยิ่ง

๖-๑๒ ก.พ. ตรุษจีนปิดทองพระประจำวัน วันเวลาก็ได้ก้าวมาถึงช่วงเทศกาลตรุษจีนของชาวพุทธไทย-จีนอีกครั้งแล้ว หลังจากทำงานหนักกันมาอย่างยาวนาน ดังนั้นก่อนที่จะออกไปท่องเที่ยวกับญาติมิตรพี่น้องในครอบครัว ก็ขอให้ชักชวนกันมาสร้างเกราะทองคุ้มกันภัยแก่ตนและหมู่คณะ ด้วยการมาอธิษฐานปิดทองบูชาพระพุทธรูปประจำวันเกิดของทุกท่าน ขอพรต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ แล้วสร้างทานบารมีแก่ตนเองด้วยการเป็นเจ้าภาพภัตตาหารแก่พระภิกษุและสามเณร หรือจะบำรุงค่าน้ำ-ค่าไฟ ฯลฯ เพื่อเพิ่มกำลังบุญให้แก่ตนเองและหมู่คณะก่อนออกไปเที่ยวด้วยความสุขสบายใจตลอดการเดินทาง

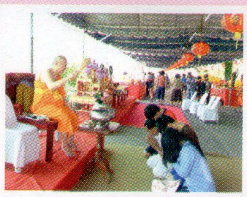

๒๑-๒๔ ก.พ. วันมาฆบูชา เชิญร่วมปฏิบัติธรรมถวายเป็นพุทธบูชา เนื่องในโอกาสที่เวียนมาถึง **"วันแห่งพระธรรม"** ที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสแสดงประกาศหลักการและวิธีการปฏิบัติแก่หมู่พระภิกษุสงฆ์ ๑,๒๕๐ รูป ในวันนี้ไว้ในอดีต พวกเราผู้มาภายหลังจึงได้เห็น ได้ยิน พระธรรมคำสอนของพระองค์อันทรงค่าสูงยิ่งนับประมาณมิได้อยู่ในปัจจุบัน การปฏิบัติบูชาถวายจึงนับเป็นการแสดงออกถึง กตัญญูกตเวทิตาธรรม ที่น่าสรรเสริญ

๕-๗ มี.ค. ทอดผ้าป่าอายุวัฒนะ ๘๗ ปี พระเทพญาณมงคล อีกวาระหนึ่งของเหล่าศิษยานุศิษย์ในพระเดชพระคุณหลวงป๋า พระเทพญาณมงคล องค์ปฐมเจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม ที่จะได้ร่วมจิตร่วมใจประกาศสามัคคีธรรม ด้วยการจัดทอดผ้าป่าถวายท่าน ในโอกาสคล้ายวันเกิดปีที่ ๘๗ วันที่ ๖ มี.ค. ๕๙ จึงขอส่งข่าวนี้ฝากบอกต่อๆ ให้ได้ทราบทั่วกัน

ธรรมะประจำฉบับ

โอวาทปาฏิโมกข์

เรียบเรียงโดย พระมหาอนุชา จนฺทปภาโส ป.ธ.๘
รองหัวหน้าฝ่ายวิปัสสนา

เจริญพรท่านสาธุชนทุกท่าน อีกไม่กี่วันก็จะถึงวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาอีกวันหนึ่ง คือ**วันมาฆบูชา** ตรงกับวันเพ็ญ ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓ แต่ถ้าปีใดมีเดือนอธิกมาส (เดือน ๘ สองหน) วันมาฆบูชาก็จะเลื่อนไปเป็นวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๔ ซึ่งเป็นวันที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงแสดง**โอวาทปาฏิโมกข์**แก่พระสงฆ์สาวกเป็นครั้งแรกหลังจากตรัสรู้แล้ว ๙ เดือน ณ เวฬุวันมหาวิหาร กรุงราชคฤห์ แคว้นมคธ เพื่อให้พระสงฆ์นำไปประพฤติปฏิบัติและเทศนาสั่งสอนแก่พุทธบริษัททั้งหลาย เพื่อที่จะยังพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองสืบต่อไป และในวันนั้นได้เกิดเหตุอัศจรรย์ขึ้นพร้อมๆ กันถึง ๔ อย่าง คือ ๑.พระสงฆ์จำนวน ๑,๒๕๐ รูปมาประชุมพร้อมกันโดยมิได้นัดหมาย ๒.พระสงฆ์เหล่านั้นล้วนเป็นเอหิภิกขุอุปสัมปทา คือ เป็นผู้ที่ได้รับการอุปสมบทโดยตรงจากพระพุทธเจ้าทั้งสิ้น ๓.พระสงฆ์ที่มาประชุมทั้งหมดนั้นล้วนเป็นพระอรหันต์ ผู้ได้อภิญญา ๖ ๔.วันนั้นเป็นวันที่พระจันทร์เสวยมาฆฤกษ์ คือ ตรงกับวันเพ็ญเดือน ๓ และเพราะเกิดเหตุอัศจรรย์ขึ้น ๔ อย่างข้างต้นนี้ ทำให้วันมาฆบูชาเรียกอีกชื่อหนึ่งได้ว่า **"จาตุรงคสันนิบาต"** แปลว่า การประชุมประกอบด้วยองค์ ๔

ทั้งนี้วันมาฆบูชาจัดเป็น **วันแห่งพระธรรม** เพราะเป็นวันที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงแสดงโอวาทปาติโมกข์แก่พระสงฆ์สาวกขึ้นเป็นครั้งแรก ซึ่งถือเป็นหลักคำสอนที่สำคัญยิ่ง อันเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนาที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์ได้ประทานแก่พระสงฆ์สาวกเพื่อเป็นแบบแผนในการประพฤติปฏิบัติตนและการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสืบต่อไป ซึ่งสรุปใจความได้เป็น ๓ ส่วน คือ อุดมการณ์ ๔ หลักการ ๓ และวิธีการ ๖ ดังปรากฏในมหาปทานสูตรที่ ๑ ทีฆนิกาย มหาวรรค ว่า

ขนฺตี ปรมํ ตโป ตีติกฺขา
นิพฺพานํ ปรมํ วทนฺติ พุทฺธา
น หิ ปพฺพชิโต ปรูปฆาตี
สมโณ โหติ ปรํ วิเหฐยนฺโต ฯ

สพฺพปาปสฺส อกรณํ กุสลสฺสูปสมฺปทา
สจิตฺตปริโยทปนํ เอตํ พุทฺธานสาสนํ ฯ
อนูปวาโท อนูปฆาโต ปาติโมกฺเข จ สํวโร
มตฺตญฺญุตา จ ภตฺตสฺมึ ปนฺตญฺจ สยนาสนํ
อธิจิตฺเต จ อาโยโค เอตํ พุทฺธานสาสนนฺติ ฯ

แปลความว่า **ความอดทนคือความอดกลั้นเป็นตบะอย่างยิ่ง พระพุทธเจ้าทั้งหลายตรัสว่า พระนิพพานเป็นบรมธรรม ผู้ทำร้ายผู้อื่นไม่ชื่อว่าเป็นบรรพชิต ผู้เบียดเบียนผู้อื่นไม่ชื่อว่าเป็นสมณะ การไม่ทำบาปทั้งปวง การทำกุศลให้ถึงพร้อม การทำจิตของตนให้ผ่องแผ้ว นี้เป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย การไม่กล่าวร้ายผู้อื่น การไม่เบียดเบียนผู้อื่น ความสำรวมในพระปาติโมกข์ ความเป็นผู้รู้จักประมาณในอาหาร การอยู่ในเสนาสนะที่สงัด การประกอบความเพียรในอธิจิต นี้เป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย**

อธิบายความว่า ในพระคาถาแรกนั้นพระพุทธองค์ได้ตรัสถึงจุดมุ่งหมายหรืออุดมการณ์อันสูงสุดของพุทธบริษัท อันมีลักษณะที่แตกต่างจากศาสนาอื่น ซึ่งเรียกว่า **"อุดมการณ์ ๔"** ได้แก่ ๑.ความอดทนอดกลั้น คือเมื่อประสบกับสิ่งที่ชอบใจหรือไม่ชอบใจ ก็ไม่กระทำบาปทั้งทางกาย วาจา ใจ ๒.พระนิพพานเป็นบรมธรรม (ความหลุดพ้นจากวัฏฏสงสาร) คือ เป้าหมายสูงสุดในพระพุทธศาสนา เกิดขึ้นได้จากการดำเนินชีวิตตามมรรคมีองค์ ๘ ๓.ความไม่เบียดเบียนทำร้ายผู้อื่น คือไม่พึงทำให้ผู้อื่นต้องลำบากเดือดร้อนโดยการเบียดเบียนทางกาย วาจา ใจ ๔.ความเป็นผู้สงบจากบาปอกุศลต่างๆ ทั้งทางกาย วาจา ใจ ส่วนในพระคาถาที่สองได้ตรัสสรุปรวบยอดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอันเป็นแนวทางที่พุทธบริษัทพึงประพฤติปฏิบัติตามหลักไตรสิกขา ซึ่งเรียกว่า **"หลักการ ๓"** ได้แก่ ๑.การไม่ทำบาปอกุศลทั้งปวง (ศีล) ๒.การทำกุศลคุณความดีให้ถึงพร้อม (ปัญญา) ๓.การทำจิตใจของตนให้บริสุทธิ์ผ่องใส ปราศจากกิเลสนิวรณ์ (สมาธิ) และในพระคาถาสุดท้ายได้ตรัสถึงวิธีการฝึกปฏิบัติขัดเกลาตนเองอันเป็นแนวทางและกลยุทธ์ที่สำคัญสำหรับพระธรรมทูตผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อเป็นหลักปฏิบัติที่ถูกต้องดีงามและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งเรียกว่า **"วิธีการ ๖"** ได้แก่ ๑.ไม่กล่าวร้าย คือไม่เผยแผ่ศาสนาด้วยการกล่าวว่าร้ายโจมตีผู้อื่น ๒.ไม่ทำร้าย คือไม่เผยแผ่ศาสนาโดยการใช้กำลังบังคับข่มขู่ด้วยวิธีการต่างๆ ๓.สำรวมในพระปาฏิโมกข์ คือ รักษาความประพฤติให้น่าเคารพเลื่อมใส ๔.รู้จักประมาณในอาหาร คือ รู้จักใช้สอยปัจจัยสี่อย่างพอเหมาะพอเพียง ๕.อยู่ในเสนาสนะอันสงัด คือ มีความสันโดษ ไม่คลุกคลีด้วยหมู่คณะ ๖.ประกอบความเพียรในอธิจิต คือ หมั่นฝึกจิตให้สงบอยู่เป็นนิตย์

ฉะนั้น เพื่อเป็นการระลึกถึงพระคุณอันยิ่งใหญ่ไพศาลของพระพุทธองค์ที่ได้ทรงประกาศ เผยแผ่ และวางรากฐานของพระพุทธศาสนาแก่พระสงฆ์สาวก อาตมาก็ใคร่ขอเชิญชวนสาธุชนพุทธบริษัททั้งหลายได้ตั้งใจประพฤติปฏิบัติธรรมตามแนวทางแห่งโอวาทปาฏิโมกข์นี้ เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา ธัมมบูชา สังฆบูชา สุดท้ายนี้ก็ขออำนวยพรให้สาธุชนพุทธบริษัททุกท่านจงประสบแต่ความสุขความเจริญทั้งทางโลกและทางธรรมยิ่งๆ ขึ้นไป คิดหวังสิ่งใดในทางที่ชอบประกอบด้วยธรรม ก็ขอให้สิ่งนั้นจงพลันสำเร็จเทอญ...ขอเจริญพร

จิรํ ติฏฺฐตุ สทฺธมฺโม ขอพระสัทธรรม จงดำรงมั่นตลอดกาลนาน

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม

กราบพระอย่างไรให้ถึงพระรัตนตรัย?

● ที่มา: ถอดเทปจากรายการเสียงธรรมจากวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม วันที่ ๑๒ พ.ย. ๕๘

พระครูอาทร : กล่าวมาในเฉพาะพระพุทธศาสนา ญาติโยมสงสัยว่า กราบพระ กราบอย่างไรจะให้ถึงพระรัตนตรัยเพราะบางคนสงสัยว่า กราบพระอิฐพระปูนจะได้บุญหรือเปล่าหนอ กราบอย่างไรจะให้เป็นแบบพุทธะ แล้วพุทธะตรงนั้นมีสภาวะอย่างไรและจะเข้าถึงอย่างไร

หลวงป๋า : ที่มีปัญหาเหมือนหญ้าปากคอกนะ กราบพระอย่างไรจึงจะถูกพระรัตนตรัย เพราะขณะนี้ก็มีการกราบพระอิฐพระปูนพระโลหะ แม้แต่เอามาแขวนก็ยังมี อันนี้เล่าประวัติย่อสักนิดหนึ่งคือนับตั้งแต่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานด้วยอนุปาทิเสสนิพพานธาตุ ภายหลังต่อมาพระยามิลินท์ (เมนันเดอร์) ซึ่งเป็นชาวต่างประเทศในยุคนั้น เป็นชาวกรีก ได้เปลี่ยนใจมานับถือพระพุทธศาสนา เพราะได้โต้ปัญหากับพระนาคเสนในเรื่องของธรรมะของพระพุทธเจ้า

พระครูอาทร : หลายคนจะเคยได้ยินได้อ่านว่ามิลินทปัญหาหรือเปล่าครับ

หลวงป๋า : ถูกต้อง นั่นแหละ แล้วก็เมื่อเข้าใจธรรมะคือคำสั่งสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ว่าเป็นธรรมนำไปสู่ความเห็นแจ้ง รู้แจ้งในพระอริยสัจธรรมตามความเป็นจริงเป็นทางให้พ้นจากความทุกข์ไปได้ โดยเข้าใจแจ่มแจ้งในเรื่องของความทุกข์ เหตุแห่งทุกข์ สภาวะที่ทุกข์ดับ เพราะเหตุดับคือมรรคผลนิพพาน และหนทางปฏิบัติเพื่อความพ้นทุกข์ พระองค์ก็ทรงเปลี่ยนจากนับถือลัทธิศาสนาอื่นมาเป็นพุทธะ ดังที่เราเคยได้ยินได้ฟังว่าปัญหาพระยามิลินท์ ก็เมื่อพระองค์ท่านมานับถือพระพุทธศาสนาคือพระรัตนตรัย คุณพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ได้ปฏิบัติพระศาสนา ได้เข้าถึงคุณธรรมตามสมควรแก่ภูมิธรรมแล้วเกิดความเลื่อมใสศรัทธาว่าควรจะมีพระพุทธรูปเปรียบพระพุทธเจ้าซึ่งสมัยนั้นเท่าที่เราเห็นสิ่งที่เกิดขึ้นในยุคนั้นเรียกว่ายุคคันธารราฐก็คือเป็นพระพุทธรูปกายเนื้อ นี่เท่าที่เห็นนะ กายเนื้อก็หมายความว่าพระองค์ทรงจำลองพระพุทธลักษณะของพระพุทธเจ้ากายเนื้อที่กำลังประทับสอนธรรมะ เรียกว่าปางปฐมเทศนาบ้าง หรืออย่างอื่นบ้าง แต่ที่หลวงป๋าได้เคยเห็นก็คือพระพุทธรูปปางปฐมเทศนาในยุคนั้น เข้าใจว่าในยุคนั้น ยุคพระยามิลินท์นี่เป็นที่มาของพระพุทธรูปที่เกิดขึ้นครั้งแรกในโลกเรียกว่ายุคคันธารราฐแล้วหลังจากนั้นนี่ผู้นับถือพระพุทธศาสนาก็มีพระรูปเปรียบ นอกจากพระพุทธรูปกายเนื้อแล้ว ต่อมาก็มีพระพุทธรูปกายธรรมหรือเรียกว่าธรรมกายเป็นธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงบรรลุคุณธรรมนี้

พระครูอาทร : ถ้าดูตามประวัติ พระพุทธรูปที่เกิดขึ้นในยุคแรกๆ ที่ประเทศอินเดียส่วนใหญ่จะเป็นจำลองพระวรกายเนื้อ

หลวงป๋า : พระวรกายเนื้อซะโดยมาก

พระครูอาทร : กายของเจ้าชายสิทธัตถะ

หลวงป๋า : ถูกต้อง

พระครูอาทร : จะมียุคคุปตะ ยุคคันธาระไล่มาตามลำดับ

หลวงป๋า : ไล่มาตามคันธาระเริ่มแรก แล้วก็ไล่มาตามลำดับจนถึง ทวารวดี อมราวดี

พระครูอาทร : อันนี้เริ่มเข้ามา

หลวงป๋า : เข้ามาในประเทศไทยแล้ว ยังมีต่อมาว่ายุคเชียงแสน สุโขทัย อู่ทอง แล้วก็มาถึงยุครัตนโกสินทร์ทั้งหมดนี้ก็คือว่า ผู้ศึกษาสัมมาปฏิบัติพระพุทธศาสนาและก็เลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธองค์ ก็ได้พากันสร้างพระรูปเปรียบ ๒ ลักษณะ ๑.กายเนื้อพระวรกายเนื้อ

พระครูอาทร : คือแบบดั้งเดิมแบบอินเดีย

หลวงป๋า : แบบดั้งเดิมแบบอินเดีย

พระครูอาทร : แต่ว่ารูปลักษณะก็เป็นเหมือนลักษณะของคนในแต่ละยุค แต่ละยุค

หลวงป๋า : ใช่ แต่พยายามจินตนาการเอาว่า อย่างนี้ อย่างนี้เพื่อเป็นสื่อที่เคารพสักการะบูชานำให้ถึงคุณพระพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ

พระครูอาทร : เพื่อที่จะได้กราบให้ถูกสภาวธรรมตรงนั้น

หลวงป๋า : นั่นถูกต้อง

พระครูอาทร : เห็นพระแล้วนึกถึงพระพุทธคุณ

หลวงป๋า : เหมือนกับคนเรามี พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย เสียชีวิตไปแล้ว ก็ยังเหลือรูปอยู่ ก็ยังเคารพกราบไหว้รูปบรรพบุรุษไม่ได้เสียหายอะไร แล้วผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนาก็เลยเคารพกราบไหว้อันนี้ เพื่อเป็นสื่อนำไปสู่ความศรัทธาปสาทะในการศึกษาสัมมาปฏิบัติ เข้าถึงพระรัตนตรัย คือ พุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะจึงมีรูปเปรียบพระพุทธรัตนะ ซึ่งเป็นอย่างเดียวกัน คือพระธรรมรัตนะ พระสังฆรัตนะ

พระครูอาทร : อยู่ในเนื้อเดียวกัน

หลวงป๋า : อยู่ในเนื้อเดียวกัน ก็คือธรรมกาย

พระครูอาทร : คือมองเห็นปั๊บก็นึกถึง

หลวงป๋า : นึกถึง รู้แล้วว่านี่เป็นคุณธรรมของพระพุทธเจ้า ณ ภายใน แต่คุณธรรมเป็นคำพูด เป็นเนื้อความ แต่ของจริงมีไหมที่ให้ถึงได้ ให้รู้ได้ เห็นได้

พระครูอาทร : มีหรือครับ

หลวงป๋า : มี เรียกว่าธรรมกาย ต้องบอกนะ นี่พระพุทธเจ้าตรัสเองนะ เรื่องธรรมกาย

อ่านต่อฉบับหน้า

สกู๊ปพิเศษ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นศูนย์กลางการจัดการศึกษาด้านพระพุทธศาสนาและศาสตร์สมัยใหม่ ได้จัดการศึกษา ให้แก่พระสงฆ์ สามเณร และประชาชนทั่วไป ทั้งระดับประกาศนียบัตร ๒ หลักสูตร ได้แก่ ๑.ประกาศนียบัตรการบริหารกิจการคณะสงฆ์ (ป.บส.) ๒.หลักสูตรประกาศนียบัตรการสอนศีลธรรมในโรงเรียนระดับปริญญาตรีประกอบด้วย

๑.สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ ๒.สาขาวิชารัฐศาสตร์ ๓.สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

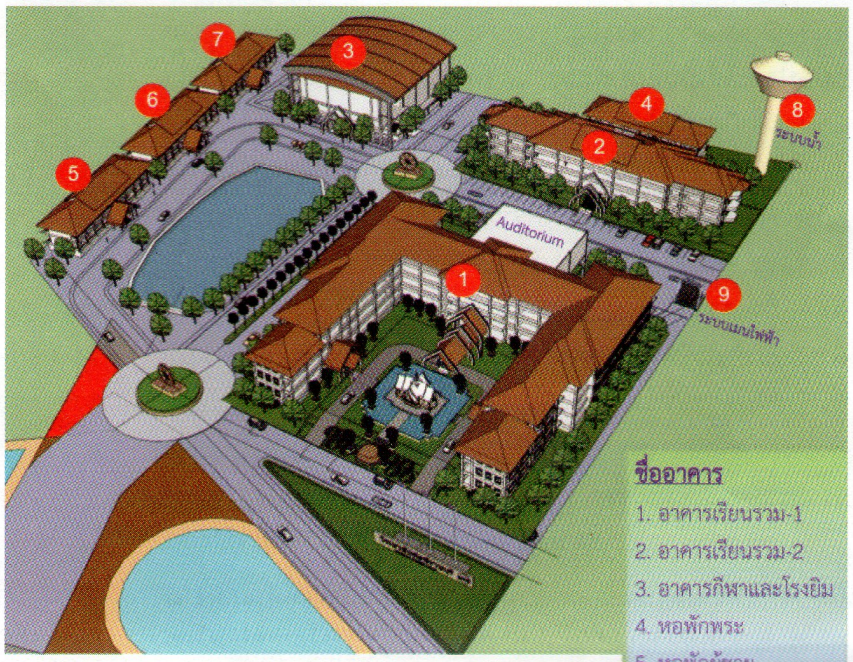

โดยมีภารกิจในการจัดการศึกษาและให้บริการด้านพระพุทธศาสนาและศาสตร์สมัยใหม่ทางการวิจัย ให้การบริการวิชาการแก่สังคม ปรับปรุงถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งการนี้มีนิสิต/นักศึกษาจำนวน ๑,๑๓๗ รูป/คน อาคารและระบบสาธารณูปโภคที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ยังมีไม่พอต่อความต้องการ อีกทั้งวิทยาลัยสงฆ์ราชบุรียังเป็นแหล่งให้บริการวิชาการจัดอบรมสัมมนาให้กับหน่วยงานราชการ ชุมชนในท้องถิ่น และประชาชนทั่วไป ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีอาคารเรียนรวม-๑ เพื่อเป็นการส่งเสริมกิจกรรมเผยแผ่ความรู้จัดการเรียนการสอนของนิสิตบุคลากรและประชาชนทั่วไป การมีอาคารเรียนรวม-๑ ของวิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี จังหวัดราชบุรี จะเป็นการช่วยสนับสนุนการดำเนินงานตามพันธกิจหลักของมหาวิทยาลัยและตอบสนองต่อความจำเป็นของการพัฒนาประเทศ พร้อมทั้งเป็นการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน อาคารเรียนดังกล่าวจะรองรับกิจกรรมการบริหารวิชาการของมหาวิทยาลัยได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์

๑.เพื่อจัดการศึกษาด้านพระพุทธศาสนา และสังคมศาสตร์ให้ชุมชนในท้องถิ่น ได้มีสถานที่ศึกษาใกล้ภูมิลำเนาของตนเอง

๒.เพื่อจัดการบริการวิชาการ สนับสนุนการวิจัย ทำนุบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ให้นิสิต บุคลากร ของมหาวิทยาลัย และหน่วยงานในชุมชน

๓.เพื่อให้วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธศาสนาในระดับภูมิภาค

พิณพาทย์-การร่ายรำ กับอามิสบูชา

โดย ญาณรัตนะ

***บูชา** คือ การแสดงความเคารพ การกราบไหว้ การยกย่องนับถือบุคคลที่ควรเคารพนับถือ เช่น พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ บิดามารดา ครูบาอาจารย์ ญาติผู้ใหญ่ ด้วยความเคารพ อ่อนน้อมทางกาย วาจาและใจถือเป็นเหตุนำความสุข ความเจริญ และความก้าวหน้าในชีวิตมาให้แก่ผู้ทำ*

แต่ในทางพุทธศาสนาท่านจัดแบ่งการบูชาออกเป็น ๒ ประเภท คือ **อามิสบูชา** กับ **ปฏิบัติบูชา** จะขอกล่าวถึงในส่วนของอามิสบูชา ซึ่งเป็นการแสดงความเคารพยกย่องเชิดชูด้วยสิ่งของ กิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นด้วยศรัทธาอย่างบริสุทธิ์ใจ แม้จะเป็นการกระทำที่ง่ายกว่าการปฏิบัติบูชา แต่ก็มีผลที่น้อมนำส่งให้มีศรัทธาเข้มแข็ง และก้าวเดินไปสู่การปฏิบัติบูชาได้ต่อไป

ดังมีเรื่องราวที่ระบุไว้ในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาที่หลายท่านอาจจะคุ้นเคย อย่างครั้งที่ พระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เสด็จยังดาวดึงส์เทวโลก เพื่อแสดงธรรมโปรดเทพบุตรพุทธมารดาเป็นระยะเวลาตลอดพรรษากาล พอถึงวันออกพรรษาได้เสด็จลงมาจากเทวโลก ใกล้เมืองสังกัสสะ ที่เรียกกันว่า **"วันพระพุทธเจ้าเปิดโลก"** หมายถึงเป็นวันที่พระพุทธเจ้าทรงเปิดโอกาสให้โลกทั้ง ๓ สามารถมองเห็นซึ่งกันและกันได้ ประกอบด้วย สวรรคโลก มนุษยโลก และนรกโลก ตามตำรากล่าวว่า**มีการขับกล่อมมโหรีทั้งบนสวรรค์และมนุษย์โลก** เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองและแสดงออกถึงการเคารพบูชาคู่กัน

แม้ในคัมภีร์อรรถกาในส่วนของมังคลัตถทีปนี ก็ยังมีเรื่องที่น่าศึกษาอย่างลึกซึ้งเช่นกัน ดังเรื่องของพระภิกษุชื่อติสสะเถระที่คราวหนึ่งท่านได้เดินทางไปใกล้สระปทุม ขณะนั้นได้ยินเสียงเพลงที่ขับร้องจากเด็กหญิงที่กำลังเก็บดอกบัว เธอร้องไปพลางเก็บดอกบัวไปพลางอย่างมีความสุข แต่พระเถระสะดุดใจในเนื้อร้องของเพลงนั้นที่มีใจความว่า **"ดอกปทุมชื่อโกกนท บานแล้วในเวลาเช้า ถูกแสงพระอาทิตย์ให้เหี่ยวแห้งไปฉันใด สัตว์ทั้งหลายผู้ถึงความเป็นมนุษย์ ย่อมเหี่ยวแห้งไปด้วยกำลังชรา ฉันนั้น"** พระติสสะเถระเมื่อได้สดับเพลงดังกล่าว ก็ส่งจิตตามบทเพลง แล้วก็บรรลุอรหันต์ นี่คือตัวอย่างของการฟังอย่างที่รู้จักพิจารณาด้วยปัญญาอันไตร่ตรองโดยอุบายอันแยบคาย ย่อมส่งผลให้ผู้ฟังได้บรรลุธรรม ก้าวถึงอริยภูมิได้ ซึ่งอาจแตกต่างกันตามแต่การรู้จักไตร่ตรองพินิจพิจารณาของผู้นั้น สมดังที่พระพุทธองค์ได้ตรัสสอนไว้ว่า **"เราตถาคตเป็นเพียงผู้ชี้บอกแนวทางเท่านั้น"**

ในปัจจุบันบทสวดมนต์ของไทยก็นิยมสวดบูชาพระรัตนตรัยทั้งแบบธรรมดาและแบบทำนองสรภัญญะ ซึ่งก็คือการสวดมนต์บูชาและสรรเสริญคุณพระรัตนตรัยด้วยทำนองสรภัญญะ ของคุณพูลศรี เจริญพงษ์ ซึ่งมีความไพเราะ สงบ เยือกเย็น สามารถสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นได้ดี ในการสวดมนต์ของศาสนาพุทธนิกายมหายาน จะมีเสียงเคาะกำกับจังหวะในการสวดและเสียงดนตรีด้วย เช่นการสวดมนต์ของพระธิเบตก็มักจะได้ยิน มีผู้มาเปิดฟังด้วยความเลื่อมใสถึงแม้ไม่เข้าใจในเนื้อความแต่ก็เป็นเครื่องน้อมนำให้จิตสงบได้

สำหรับการฟ้อนรำในหลายภาคของประเทศก็จะนำศิลปะและวัฒนธรรมควบคู่กับพุทธศาสนาในโอกาสวันสำคัญทางพุทธศาสนา เป็นการผสมผสานบ้านกับวัดที่ยากจะแยกออกจากกัน เช่น การแห่เทียนพรรษา การแห่พระธาตุ การบูชาเผาเทียน เล่นไฟ และการสมโภชในโอกาสต่างๆ ที่ผู้จัดต้องการถวายเป็นพุทธบูชา หรือบูชาพระรัตนตรัย จะมีขบวนแห่ทั้งดนตรีและการฟ้อนรำของนักเรียนแต่งกายสวยงาม จะกล่าวอีกทีหนึ่งได้ว่า นี่คือวัฒนธรรมของชาวไทยพุทธนั่นเอง

แม้อย่างที่วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม ที่ผ่านมา ได้มีศิษยานุศิษย์ผู้มีจิตศรัทธาและมีความประสงค์ที่จะจัดให้มีการบูชาพระรัตนตรัย รวมถึงเทพยดาทั้งที่เป็นมเหศักดิ์และมีบุญบารมีลดหลั่นกันไป อันได้อยู่ปกปักษ์คุ้มครองรักษาสถานที่สำคัญของทางวัดนั้นด้วยกิจกรรมอันมีการแสดงพิณพาทย์หรือฟ้อนรำ ที่น้อมเป็นเครื่องบูชาย่อมถือเป็นการแสดงออกของการเคารพบูชา ด้วยจิตใจอันบริสุทธิ์ศรัทธาเป็นที่ตั้ง ซึ่งการเช่นนั้นทางวัดมิได้จ่ายทรัพย์ออกไปเพื่อการดังกล่าวแต่ประการใดเลย เพียงเป็นการรับทราบด้วยความชื่นชมในศรัทธาของผู้จัดให้มีขึ้นเท่านั้นเอง

ทั้งหลายที่พอหยิบยกให้เป็นตัวอย่างของการขับร้องและดนตรีและการฟ้อนรำที่จะเกื้อหนุนกับการปฏิบัติให้ไปสู่การบรรลุธรรมก็ด้วยความเหมาะสม พอดี ไม่เกิดโทษ ด้วยความบริสุทธิ์และศรัทธาจัดว่าเป็นอามิสบูชา ที่เหมาะสม ไม่ก่อให้เกิดกิเลสและตัณหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่เกิดค่าใช้จ่ายเป็นภาระของวัด

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ขึ้นอยู่กับเจตนาอันบริสุทธิ์ กระทำด้วยความศรัทธา ทั้งนี้อาจจะไม่สอดคล้องกับความคิดของทุกคน แต่เราทั้งหลายพึงคำนึงถึงทางสายกลาง ที่จะนำพาทุกคนไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางเดียวกันเถิด

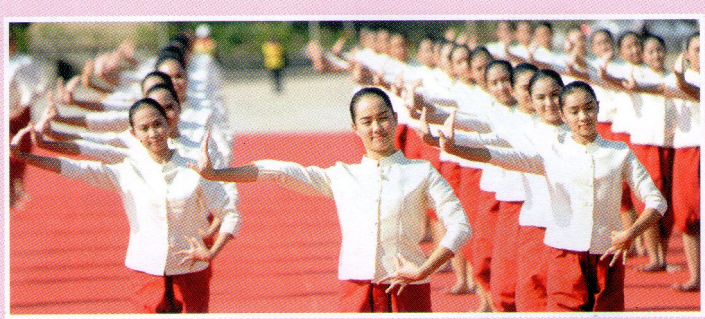

ขอเชิญร่วมสร้างมหากุศลยิ่งใหญ่ ตลอดปี ๒๕๕๙

โครงการก่อสร้างพระมหาเจดีย์สมเด็จฯ
และยกช่อฟ้า

โครงการก่อสร้างวิทยาลัยสงฆ์
ราชบุรี

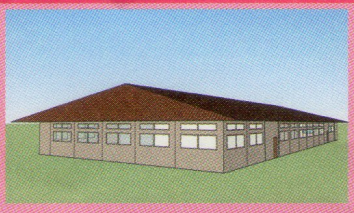

โครงการก่อสร้างเสนาสนะ
สำหรับสามเณร

โครงการแปลหนังสือธรรมะปฏิบัติ
เป็นภาษาต่างประเทศ

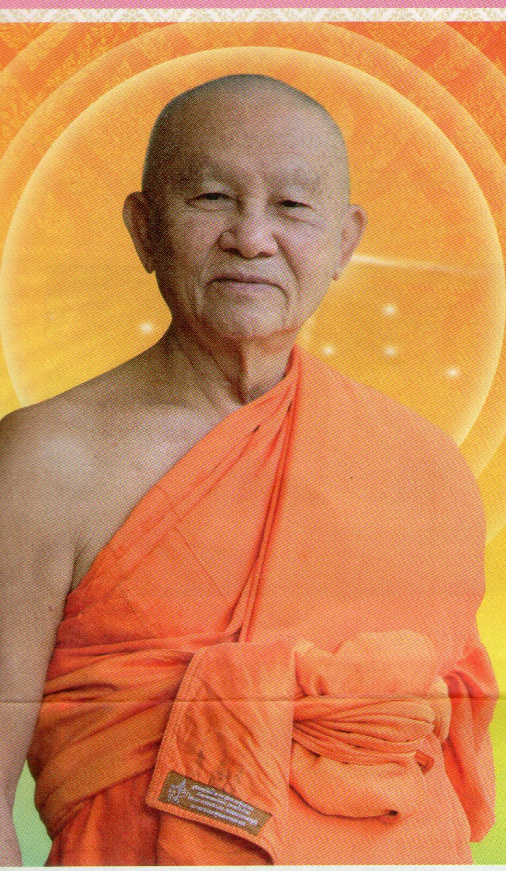

ขอเชิญร่วมบำเพ็ญบุญ ทอดผ้าป่ามหากุศล ทำบุญอายุวัฒนมงคล

๖ มีนาคม ๒๕๕๙

พระเดชพระคุณ พระเทพญาณมงคล

เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม
อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

ขอเชิญสาธุชนร่วมสมทบทุนสร้าง "อาคารเรียนวิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี"

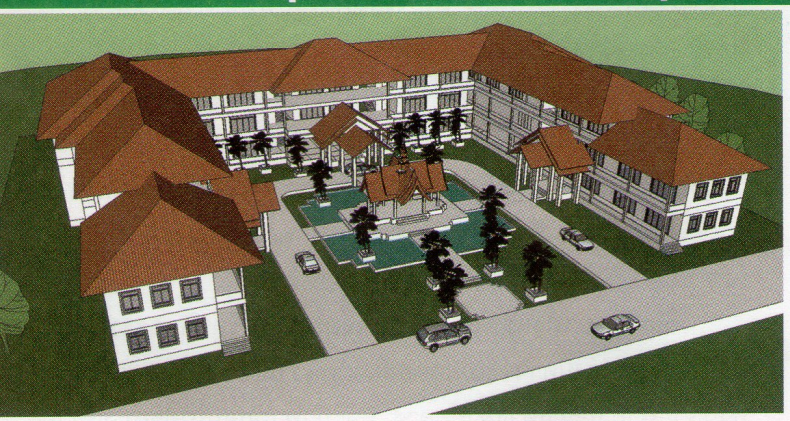

ก่อสร้างเป็นอาคารเรียน ๓ ชั้น บนพื้นที่ ๓๐ ไร่ เพื่อเป็นสถานศึกษาแก่พระภิกษุ สามเณร นิสิต นักศึกษา ระดับ ปบส., ปริญญาตรี และปริญญาโท ติดต่อสอบถามได้ที่ **สำนักงานหน่วยวิทยบริการฯ วัดหลวงพ่อสดฯ** โทร. **096-230-3902** (คุณจิราวรรณ) **081-014-3946** (คุณชิษณุพงศ์)

ร่วมเป็นเจ้าภาพทอดผ้าป่า วันมาฆบูชา ปฏิบัติธรรมถวายเป็นพุทธบูชา

วันที่ ๒๑-๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙